

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Δύση: Πολιτική από άχρηστους και τραμπούκους

Ο Jeffrey Sacks, από τους πιο αξιολογούμενους παγκοσμίως αναλυτές, ο πανεπιστημιακός με την μεγάλη ευρύτητα γνώσεων, την μακροχρόνια εμπειρία από την άμεση συμμετοχή στη διαχείριση σημαντικών διεθνών κρίσεων, την αξιοζήλευτη αντικειμενικότητα στη θεώρηση των διακρατικών αντιπαραθέσεων και τον συμβουλευτικό προς κάθε πλευρά ρόλο του, το εκσυγχρονιστικό του πνεύμα και την ακούραστη δραστηριότητα για την ειρήνη και την απόλυτη συνεργασία λαών και κρατών, φέτος το καλοκαίρι, έκανε οδικώς με ένα κινέζικο ηλεκτρικό αυτοκίνητο μια διερευνητική διαδρομή 15.000 χιλιομέτρων από τη Ρώμη ως το Χονγκ Κονγκ διασχίζοντας Ιταλία, Σλοβενία, Κροατία, Σερβία, Βουλγαρία, Τουρκία, Γεωργία, Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν, Ουζμπεκιστάν και Κίνα. Κι αυτά που είδε στην κεντρική Ασία επιβεβαίωσαν την πρόβλεψη που είχε διατυπώσει στην έκθεση με τίτλο *Emerging Asia* που είχε εκπονήσει το 1995-1997 για λογαριασμό της Asian Development Bank: σε τριάντα χρόνια η Ασία θα έχει προλάβει σε επίπεδο ανάπτυξης τη Δύση! Όπερ και εγένετο. Ο Sacks δεν είναι ο μόνος δυτικός αναλυτής που έχει καταφέρει να ξεφύγει από τη στερεότυπη οπτική με την οποία η Δύση εξακολουθεί να βλέπει τον εαυτό της και τον υπόλοιπο κόσμο, αλλά είναι πολύ περισσότεροι οι αναλυτές που δεν μπορούν ή αρνούνται να κατανοήσουν τη νέα πραγματικότητα παρ' όλο που τα στοιχεία που έχουν σήμερα στη διάθεσή τους είναι πολύ πιο ενημερωμένα και πιο εμφανή από τα στοιχεία που είχε ο Sacks το 1995.

Κι αυτή η μαζική δυστοκία εκ πρώτης όψεως φαίνεται ανεξήγητη. Σίγουρα παίζουν ρόλο πολλοί παράγοντες. Ο δυτικός τρόπος σκέψης δεν είναι απλώς μια επιλογή. Είναι μια κοσμοθεωρία, ένα πυρηνικό συστατικό στοιχείο, γενεσιουργό και δυναμικό, του δυτικού οικοσυστήματος. Δεν υφίσταται Δύση χωρίς τον δυτικό τρόπο σκέψης που σημαίνει ότι για να σκεφτεί κανείς διαφορετικά, να αποδεχτεί άλλες οπτικές και άλλα κριτήρια αξιολόγησης, πρέπει να αποκολληθεί απ' αυτόν, να βγει έξω από την περίφραξή του. Να βγει έξω από το οικοσύστημα στο οποίο έχει ο ίδιος γεννηθεί και διαμορφωθεί, που το έχει υπηρετήσει και μέσα στο οποίο καλλιέργησε και ανέπτυξε τις κοσμοαντιλήψεις του. Δηλαδή, πρέπει να βγει από τα ρούχα του! Άνθρωποι, όμως, που έχουν λειτουργήσει και ευδοκιμήσει μέσα σ' αυτό το οικοσύστημα εκ γενετής, που έχουν άμεσα ή έμμεσα προωθήσει τις ιδέες και τις πρακτικές του και έχουν δεσμευτεί απ' αυτές, ιδεολογικά,

ηθικά, κοινωνικά και επαγγελματικά, δεν είναι εύκολο να τις απαρνηθούν ή έστω να τις ανασκευάσουν ριζικά. Και πολύ πιο δύσκολο να τις αντικαταστήσουν με άλλες που βρίσκονται σε αντίθετη κατεύθυνση και επιφέρουν επώδυνες αναθεωρήσεις και ανατροπές. Ακόμα κι ο παράγοντας συνήθεια επενεργεί αποτρεπτικά σε κάθε άνθρωπο για οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή. Μόνο όταν αρχίσει κανείς να ξανοίγεται από το οικοσύστημα στο οποίο μεγάλωσε και εκπαιδεύτηκε, τιθασεύοντας βήμα-βήμα τον μονοδιάστατο προσανατολισμό του, αρχίζει να αντιλαμβάνεται την ύπαρξη και άλλων τρόπων σκέψης και άλλων οικοσυστημάτων όχι κατώτερων από το δικό του, απλά διαφορετικών.

Μαύρο-άσπρο

Έβλεπα ένα φιλμάκι με τον πυγμαίχο Μοχάμεντ Άλι ή Κάσιους Κλάιη να εξηγεί πώς στο δυτικό τρόπο σκέψης το «μαύρο» συμβολίζει πάντα το κακό. Μαύρη αγορά, μαύρη λίστα, μαύρο πρόβατο, μαύρη μέρα, μαύρη επέτειος, μαύρη μοίρα, μαύρη ψυχή, μαύρες γάτες, μαύρη γραβάτα, μαύρη μαγεία, μαύρος θάνατος, μαύρη μαυρίλα και «είναι» όλα μαύρα» που λέει και το τραγούδι. Κι ο Χριστός απεικονίζεται λευκός, κατάξανθος και γαλανομάτης κι ας είναι από τη Μέση Ανατολή που αυτό το είδος δεν είναι το πιο αντιπροσωπευτικό. Και τα περισσότερα της ειρήνης είναι λευκά, όπως και η Παναγία, ενώ οι νεκροθάφτες φορούν μαύρα και ο Διάβολος είναι υποχρεωτικά μαύρος κι άραχνος!

Μπορεί κανείς, λοιπόν, πιάνοντας μόνο αυτή την εύχρηστη για να κατανοηθεί περίπτωση, μια λεπτομέρεια στο όλο κατασκευάσμα, να συνειδητοποιήσει τι ρόλο παίζουν πάμπολλα τέτοια ορατά και αόρατα άγκιστρα του οικοσυστήματος στη διαμόρφωση των αντιλήψεων και των συμπεριφορών μας έναντι των ανθρώπων

με μαύρο δέρμα χωρίς καν να αντιλαμβανόμαστε ότι αυτά, και τα πιο «αθώα», εκπορεύονται από τον ρατσιστικό πυρήνα του δυτικού οικοσυστήματος.

Κι αυτό συμβαίνει εκτενέστερα με ένα τεράστιο πλέγμα δεδομένων που υποστηρίζεται από τις κυβερνήσεις και το πολιτικό προσωπικό, από την οικογένεια και το κοινωνικό περιβάλλον, από την εκκλησία, την εκπαίδευση, τη λογοτεχνία, τις τέχνες, τη φιλοσοφία, ακόμα και από τις θετικές επιστήμες που εργαλειοποιούνται για να στηρίξουν το οικοσύστημα, για να μην διαταραχτεί η ιεραρχική σχέση εξουσιαστών και εξουσιαζόμενων και να μην αμφισβητηθεί η αποικιοκρατική κυριαρχία των ανώτερων δυτικών ανθρώπων επί των κατώτερων της υπόλοιπης ανθρωπότητας. Υπήρξε εποχή, ιδίως κατά τις πρώτες δεκαετίες μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που πολλά από τα δεδομένα του δυτικού οικοσυστήματος, πολιτικά, κοινωνικά και πολιτιστικά, αμφισβητήθηκαν σοβαρά και εκ των έσω. Αλλά έκτοτε, η αμφισβήτηση αυτή υποχώρησε και εντάθηκε μία επιτροπή σε πιο συντηρητικές απόψεις και επιλογές των κοινωνιών. Για την ερμηνεία αυτής της αναστροφής, όμως, δεν επαρκεί η επίκληση των προβλημάτων διαβίωσης που απασχολούν τις δυτικές κοινωνίες. Κατά τη γνώμη όλο και περισσότερων αναλυτών, η βασικότερη αιτία πηγάζει από το γεγονός ότι ο δυτικός κόσμος βρίσκεται ήδη σε φάση παρατεταμένης παρακμής και όχι απλά κρίσης που θα ξεπεραστεί οσονούπω.

Δεν πάει

Αυτή τη διαπίστωση, βέβαια, δεν την συμμερίζονται οι θιασώτες του συστήματος, οι επωφελούμενοι από τον τρόπο που είναι οριοθετημένη η κοινωνία, αλλά και όσοι, ακόμα και μη ανήκοντες στις προνομιούχες κατηγορίες, είναι βαθιά διαποτισμένοι από τις αντιλήψεις που είναι

συστατικές του οικοσυστήματος. Ακόμα και αντιφρονούντες που αντιδρούν στις πολιτικές που εφαρμόζονται και στην καθημερινή πορεία της Δύσης, αλλά έχουν εντωμεταξύ γίνει και οι ίδιοι, κι ας μην το παραδέχονται, μέρος του προβλήματος, θύματα ή εξαρτήματα της παρακμής. Αριστερόφωνοι που κρίνουν τους άλλους με κριτήρια που δεν διαφέρουν πολύ από τα κριτήρια που έχουν οι δεξιόφωνοι, μη θρησκευόμενοι που π.χ. έχουν κάκιση γνώμη για το Ισλάμ και επεικέστερη για τον Χριστιανισμό παρ' όλο που αυτός είναι ασυναγώνιστος σε βία και εξαναγκασμό, δημοκράτες που δικαιολογούν ως το μη χείρον βέλτιστον τα φιλοπόλεμα ολιγαρχικά με επάλειψη δημοκρατικού επιχρίσματος αστικά καθεστώτα, κομμουνιστογενείς που κρίνουν ακόμα τις απελευθερωτικές προσπάθειες των άλλων λαών με βάση τις δικές τους προδιαγραφές οι οποίες έχουν πλήρως εκπέσει παγκοσμίως εδώ και αρκετά χρόνια!

Σήμερα, η προτεραιότητα είναι σαφής, κι ας μην την βλέπουν. Και η προοδευτική αντίληψη και στάση είναι να αγωνίζεσαι ενάντια στην ασθμαίνουσα αλλά εξαιρετικά επιθετική δυτική αποικιοκρατία. Αυτή η πάλη βρίσκεται στο επίκεντρο της ιστορικής φάσης που διανύει η ανθρωπότητα. Δεν είμαστε στη φάση των σοσιαλιστικών/κομμουνιστικών επαναστάσεων. Ούτε, βέβαια, αυτό συνεπάγεται ότι την αρνούμαστε προοπτικά.

Η δυτική αποικιοκρατία προσπαθεί να διατηρήσει ό, τι της έχει απομείνει από την περίοδο της ακμής της. Και το προσπαθεί με τα μέσα που ανέκαθεν χρησιμοποιούσε, ενισχυμένα με τις εξελιγμένες τεχνολογίες που διαθέτει, για να επιβληθεί στους άλλους προκειμένου να συνεχίσει να τους εκμεταλλεύεται στο διηνεκές. Δεν έχει πια την ισχύ που είχε άλλοτε, αλλά δεν παραιτείται κιόλας από την προσπάθεια, γιατί έτσι συσσωρεύσε τα τελευταία πεντακόσια χρόνια αμύθητα πλούτη, ασκώντας άνευ ορίων βία κατά παντός, μέχρι την καθυπόταξη των άλλων και τη λεηλασία των υλικών και άυλων αγαθών τους. Ίσως, εκτός απροόπτου, ο τρέχων αγώνας των λαών να είναι ο τελειωτικός για το κλείσιμο της εποχής της αποικιοκρατίας. Δεν είναι καθόλου εύκολο, αλλά είναι ιστορική αναγκαιότητα. Η ανθρωπότητα ωριμάζει, αναστοχάζεται και η αναγκαιότητα της βγαίνει αυθόρμητα: Δεν πάει άλλο!

Ροκανίδια

Το δυτικό οικοσύστημα είναι σε παρακμή. Εξάντλησε σε μεγάλο βαθμό την προίκα του και ακυρώνει χρόνο με το χρόνο το